

Rekommendation om pneumokockvaccination till personer med ökad risk för allvarlig sjukdom

Vaccination mot pneumokocker rekommenderas av Folkhälsomyndigheten till vuxna och barn över två år, om de har sjukdomar och tillstånd som ger en ökad risk för allvarlig pneumokocksjukdom. Vaccination rekommenderas också till alla personer som är 65 år och äldre. Pneumokockvaccination (oavsett vaccintyp) är gratis i Västerbotten för personer 65 år och äldre och till riskgrupper enligt Folkhälsomyndighetens definition.

De allra flesta rekommenderas vaccination med ett konjugerat polysackaridvaccin som innehåller minst 20 serotyper. Det finns två godkända vaccin i Sverige som uppfyller de kriterierna - Prevenar20[®] och Capvaxive[®]. Det finns även ett annat vaccin som är ett icke konjugerat polysackaridvaccin, Pneumovax[®]. Till alldeles nyligen var det detta vaccin som gavs till de allra flesta men nu rekommenderas det endast till enstaka patienter i kombination med ett konjugerat vaccin.

I dagsläget är Prevenar20[®] och Pneumovax[®] upphandlat. Därför ska Prevenar20[®] användas till de flesta som rekommenderas vaccination.

1. Prevenar 20[®] (PCV20), är ett konjugerat polysackaridvaccin och innehåller antigen mot 20 pneumokocktyper. Det är godkänt för användning från 6 månaders ålder.
2. Capvaxive[®] (PCV21), är ett konjugerat polysackaridvaccin och innehåller antigen mot 21 pneumokocktyper. Det är godkänt för användning från 18 års ålder.
3. Pneumovax[®] (PPV23), är ett polysackaridvaccin och innehåller antigen mot 23 pneumokocktyper. Polysackaridvaccin har visat ge skydd mot invasiv sjukdom och lunginflammation. Skyddseffekten kan vara sämre hos några riskgrupper, t ex personer med immunbrist. Det är godkänt för användning från 2 års ålder.

Individer som rekommenderas vaccin mot pneumokocker delas in i två grupper, de med ökad risk och de med mycket hög risk.

Alla personer över 65 år samt personer 2 år och äldre som tillhör riskgrupper har en ökad risk för allvarlig pneumokocksjukdom:

- kronisk hjärtsjukdom
- kronisk lungsjukdom, nedsatt lungfunktion
- andra tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft med sekretstagnation, t.ex. vissa kroniska neurologiska sjukdomar eller extrem fetma med BMI>40 eller Mb Down
- kronisk leversjukdom
- kronisk njursvikt
- diabetes mellitus
- personer som haft invasiv pneumokocksjukdom
- personer med alkohol- eller narkotikaberoende
- rökare
- svetsare utsatta för toxisk rök.

Personer 2 år och äldre som tillhör riskgrupper med mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom:

- Aspleni eller hypospleni
 - Splenektomerade personer, tillstånd som medför bristande mjältfunktion (inkluderande hemoglobinopati) och planerad splenektomi
- Likvorläckage eller barriärskada till följd av kirurgi eller trauma mot skallen
- Nedsatt immunförsvar
 - Personer som har genomgått stamcells-, benmärgs- eller organtransplantation. Personer med hematologisk cancer, sickelcellsanemi och lungcancer. Vissa andra personer med nedsatt immunförsvar pga. sjukdom eller behandling som efter en individuell bedömning anses ha en mycket hög risk för allvarlig pneumokocksjukdom.
- Cochleaimplantat
- Nefrotiskt syndrom
- Cystisk fibros

Efter hematologisk stamcellstransplantation ges vaccin enligt ett särskilt schema, ta kontakt med Hematologen eller Infektionskliniken för samråd.

Rekommendation

Vaccinationsschema för personer 2 år och äldre med **ökad risk** för allvarlig pneumokocksjukdom.

Vaccinationsstatus	Vaccinationsschema
Inte vaccinerad med pneumokockvaccin	En dos PCV20
Tidigare vaccinerad med PCV7, 10, 13 eller 15 och/eller PPV23	En dos PCV20 tidigast 5 år efter den senaste dosen

Vaccinationsschema för personer 2 år och äldre med **mycket hög risk** för allvarlig pneumokocksjukdom

Vaccinationsstatus	Vaccinationsschema
Inte vaccinerad med pneumokockvaccin	En dos PCV20 (a)
Tidigare vaccinerad med PCV7, 10, 13 eller 15 och/eller PPV23	En dos PCV20 tidigast 1 år efter den senaste dosen

a) För personer med aspleni, hypospleni eller likvorläckage rekommenderas en dos PCV20 eller PCV21 följt av en dos PPV23 minst 2 månader efter PCV20/21-dosen. Även vid andra sjukdomstillstånd med nedsatt immunförsvar kan vaccination med två vacciner vara aktuell efter individuell bedömning av ansvarig läkare.

Revaccination med PCV20/21

Rekommenderas ej.

Revaccination med PPV23

Ges endast till utvalda högriskgrupper som komplement till ett konjugerat pneumokockvaccin. För dessa fåtal patienter rekommenderas revaccination när det gått mer än 5 år sedan föregående vaccination med PPV23.

Vid frågor om vaccination av vuxna kontakta Infektionskliniken.

Vid frågor angående barn och ungdomar kontakta Barnhälsovårdsöverläkare

Länkar:

[Folkhälsomyndighetens rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper](#)

[Folkhälsomyndighetens vaccinationsprogram mot pneumokocker för riskgrupper](#)

Umeå 2026-01-12

Maria Marklund
Smittskyddsläkare
Smittskyddsenheten Region Västerbotten

Martin Angelin
Biträdande smittskyddsläkare
Smittskyddsenheten RV
Överläkare Infektionskliniken